

REVISORERNAS REDOGÖRELSE FÖR ÅR 2022

1. ALLMÄNT

Vi har under året genomfört vår granskning i enlighet med kommunallagen samt god revisionssed i kommunal verksamhet. Ernst & Young AB (EY) har biträtt oss i årets granskningsarbete.

Förutom granskning av kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet har granskning även skett av kommunens helägda bolag via av kommunfullmäktige utsedda lekmannarevisorer.

2. INRIKTNING OCH OMFATTNING

Målsättningen med revisionsarbetet är att främja ändamålsenlighet, effektivitet, rättvisande räkenskaper och god intern kontroll. Utifrån denna målsättning utarbetas revisionsplanen som ligger som grund för de granskningsinsatser som ska genomföras under året, inom såväl verksamhets- som redovisningsrevisionen.

Revisionsarbetets tyngdpunkt ligger på fördjupade verksamhetsinriktade granskningar utifrån risk- och väsentlighetsanalysen relevanta områden. Granskningsinsatserna syftar, förutom att fungera som underlag inför revisorernas bedömning och förslag till ansvarsprövning, till att ge impulser och förslag till effektivisering av de kommunala verksamheterna och att öka ändamålsenligheten.

Granskningar genomförs även av olika system och rutiner, intern kontroll i räkenskaperna, delårsrapport samt årsbokslut och årsredovisning. Insatserna syftar utöver att utgöra underlag vid revisorernas bedömning och förslag till ansvarsprövning, även till att främja rättvisande räkenskaper och god intern kontroll.

Som underlag för revisionsplaneringen har en övergripande risk- och väsentlighetsanalys genomförts. Utifrån denna analys har vi prioriterat olika granskningsinsatser och sammanställt dessa i en revisionsplan för 2022. Revisionsplanen förankras med kommunfullmäktiges presidium.

Projektplaner för samtliga projekt i revisionsplanen har utarbetats, innehållande bland annat bakgrund, syfte och revisionsfrågor, revisionskriterier, avgränsning, metod, bemanning och budget.

3. ÅRETS RESULTAT

Fastställd revisionsplan 2022 har genomförts inom den budget som fullmäktige fastställt.

3.1 Grundläggande granskning

I kommunallagen anges att revisorerna årligen ska granska all verksamhet inom styrelsens och nämndernas verksamhetsområden. I och med detta har vi genomfört en granskning av styrelsens och nämndernas ansvarsutövning, det vill säga hur de styr, följer upp och kontrollerar sina verksamheter. Inom ramen för den grundläggande granskningen har dialogmöten genomförts med kommunstyrelsens och samtliga nämnders presidier, inför avgivande av revisionsberättelsen. Även förvaltningsledningarna deltar i stor utsträckning vid dessa möten.

Inom ramen för den grundläggande granskningen har även tidigare års granskningar följts upp. Under 2022 har följande granskningar följts upp:

- Granskning av digitalisering
- Granskning av trafiksäkerhetsarbetet
- Granskning av kommunens arbete med psykisk ohälsa

I ovanstående granskningar har totalt 15 rekommendationer lämnats. Av dessa bedöms sex vara åtgärdade, sex bedöms vara delvis åtgärdade och tre ej åtgärdade. De tre som bedöms ej vara åtgärdade avser granskningen av digitalisering.

3.2 Förstudie – kartläggning av kvalitet och effektivitet inom äldreomsorgen och skolan

Syftet med förstudien var att kartlägga äldreomsorgens och skolans kvalitet och kostnader i relation till tidigare år samt andra jämförbara kommuner.

Kartläggningen visade att Tyresö utifrån hämtade nyckeltal för hemtjänsten hade näst högst kostnad per brukare av de jämförda kommunerna under 2018, 2019 och 2020. Tyresö har en högre andel invånare 80+ år än övriga jämförda kommuner, under samtliga år.

Rörande skolan visade kartläggningen att antalet barn per barngrupp har minskat, samtidigt som förskolärartätheten ökat i Tyresö sedan 2017. Andelen årsarbetare med pedagogisk examen samt kostnad per invånare och per barn har ökat. Andelen barn per barngrupp var lägst i Tyresö 2021 av de jämförda kommunerna, medan andelen årsarbetare med pedagogisk examen var näst högst i Tyresö 2021 av samtliga kommuner som jämförts med i studien.

3.3 Granskning av projektstyrning

Syftet med granskningen var att bedöma om kommunstyrelsen säkerställer en ändamålsenlig och tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av investeringsprojekt genom fungerande projektstyrningsmodeller, organisering och relevant kompetens.

Den sammanfattande bedömningen var att det finns uppenbara brister inom ovanstående områden och att flera av dem identifierades redan i en tidigare granskning genomförd 2018. Controllerorganisationen har förbättrats sedan den förra granskningen. Kommunens projektmodell är omtyckt och välkänd samt väl integrerad med investeringspolicyn men det återstår arbete med att anpassa modellen till just investeringsprojekt och med att ta fram mallar för olika skeden. Projektmodellen följs däremot inte i tillräcklig utsträckning, kommunledningsutskottet brister i uppföljning av stora investeringsprojekt och politiska beslut och det saknas projektkontor som ansvarar för utbildning inom området.

Förvaltningens arbete med utvecklingen måste mötas aktivt av kommunstyrelsen och kommunledningsutskottet genom inhämtande av information och genom uppföljning och nödvändiga beslut. Kommunstyrelsen bedöms inte säkerställa en ändamålsenlig projektstyrning avseende investeringsprojekt Nya ishallen.

I granskningen rekommenderas kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att investeringsprojektens strukturkapital i form av nedbruten projektmodell för hela samhällsbyggnadskontoret och mallar för beställning, projektplaner m.m. kommer på plats, helst i ett sammanhängande ledningssystem.
- Säkerställa att styrgrupper bemannas med relevanta kompetenser, tydliga roller och att styrgrupperna används till väsentliga och beslutsinriktade frågor.
- Säkerställa att projektplan tas fram och beslutas för hela projektet.
- Säkerställa tillräckliga controllerresurser och att controllers information till projektledare utformas på ett sätt som matchar projektledarnas behov.

- Säkerställ en ändamålsenlig beredning av investeringsärenden som följer kraven i projektmodellen och investeringspolicyn.
- Säkerställ att kommunledningsutskottet väsentligt stärker uppföljningen av större investeringsprojekt.

3.4 Granskning av Södertörns överförmyndarverksamhet

Syftet med granskningen var att bedöma ändamålsenligheten i den gemensamma nämndens ärendehandläggning utifrån rutiner och stöd i bland annat e-tjänst samt bedöma de rutiner som finns för att säkerställa en säker hantering, uppföljning och tillsyn av god mans hantering av sitt uppdrag.

Den sammanfattande bedömningen var att det i huvudsak finns en ändamålsenlig ärendehandläggning utifrån rutiner och stöd i e-tjänster. Det noterades dock att det fortsatt sker ett utvecklingsarbete avseende överförmyndarnämndens verksamhetssystem. Bedömningen var att arbetet med intern kontroll kan stärkas för att förbättra nämndens kontroll över säkerhet i hantering, uppföljning och tillsyn av ställföreträdarnas hantering av sitt uppdrag.

Vidare bedömdes att rutinerna för kontroll av gode mäns redovisning delvis är tillräckliga.

Det saknades dock kontroll av att rutinerna för kontrollerna efterföljs. Av bedömningen framgår att fokusområdena bör utgå från en risk- och konsekvensanalys som förankras hos nämnden. Risk- och konsekvensanalysen kan även med fördel utgöra grund för det årliga arbetet med intern kontroll.

Rutinerna för kontroll av gode mäns redovisning bedöms delvis vara tillräckliga. Det finns god erfarenhet bland överförmyndarnämndens handläggare vilket ger förutsättningar för en effektiv och kvalitativ kontroll. Nämnden saknar kompetensförsörjningsplan.

I granskningen rekommenderas överförmyndarnämnden att:

- Säkerställa att en risk- och väsentlighetsanalys genomförs årligen och att denna ligger till grund för en årlig internkontrollplan.
- Säkerställa att ställföreträdare erhåller adekvat och tillräcklig utbildning för att genomföra sina uppdrag.
- Säkerställa att ändamålsenlig granskning av årsräkningar genomförs.
- Säkerställa att arbetet med att utveckla metoder för rekrytering av ställföreträdare fortgår. Detta i syfte att säkerställa tillgången på ställföreträdare.
- Säkerställa att systematiska egenkontroller i samband med granskning av årsräkningar genomförs.

3.5 Granskning av delårsrapport 2022

Revisorerna har inom ramen för granskningen att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål kommunfullmäktige beslutat.

Bedömningen var att kommunens uppsatta mål inom områdena medarbetare, kvalitet, leverans och ekonomi har förtydligats från tidigare år. Det konstaterades att den förenklade förvaltningsberättelsen saknar tydliga upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning, något som ska finnas enligt RKR:s rekommendation avseende delårsrapportering. Bokslutsdokumentationen bedömdes vara tillräcklig. Granskningen av resultat- och balansräkningar indikerade inte att det föreligger några väsentliga fel vad gäller resultat och ställning för perioden.

Grundat på den översiktliga granskningen fanns inte några omständigheter som gav anledning att anse att det upprättade delårsbokslutet inte, i allt väsentligt, ger en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning per den 31 augusti 2022 samt av dess finansiella resultat för perioden januari-augusti 2022.

I granskningen rekommenderades kommunen att:

- Förtydliga redovisningen avseende kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning, förslagsvis under ett eget kapitel med titeln God ekonomisk hushållning.

3.6 Granskning av intern kontrollmiljö kopplat till räkenskaperna

Syftet med granskningen var att bedöma om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att den interna kontrollmiljön är tillräcklig samt att räkenskaperna är rättvisande.

Granskningen genomfördes som ett led i revisionen av kommunens räkenskaper med avstamp i rutiner kopplade till väsentliga redovisningsprocesser. Utifrån granskningens väsentlighets- och riskanalys har granskningen särskilt inriktats på löner, bokslutsprocess/avstämningar, intäkter/kundfordringar, inköp/leverantörsskulder, likvida medel (inbetalningar och utbetalningar), materiella anläggningstillgångar samt ledningsnära och förtroendekänsliga kostnader.

Inga brister noterades i granskningen som föranleder att bristerna kan leda till väsentliga fel i den finansiella rapporteringen. Noterade brister föranleder dock rekommendationer som syftar till att förstärka den interna kontrollmiljön. Granskningen var inte av sådan omfattning att den klarlagt samtliga svagheter som kan förekomma i kommunens kontrollsystem.

I granskningen rekommenderades kommunen förstärka den interna kontrollen inom följande områden:

Löner

- Inför en rutin där logglistor över ändringar i fasta data kontrolleras för att säkerställa att gjorda ändringar är korrekta och i enlighet med beslut. Denna kontroll bör ske regelbundet och dokumenteras på ett sådant sätt att det i efterhand är möjligt att verifiera att kontrollen utförts.

VA- och renhållningsavgifter

- Vidareutveckla processbeskrivningen med att tydligt fördela ansvarsområde för respektive roll.

Leverantörsskulder

- Säkerställ att samtliga fakturor atteras enligt rutin och att erforderliga underlag för kostnad sparas i ekonomisystemet, samt att dualitet tillämpas vid registrering av nya attestbehörigheter.

Materiella anläggningstillgångar

- Delprojekt bör tillämpas i utökad omfattning inom ramen för större projekt, för att underlätta för delaktivering samt att projekt som har tagits i bruk ska aktiveras omgående.
- Fortsatt tydliggöra rutinerna och dokumentera de kontrollmoment som uppkommit utifrån investeringspolicyn.

3.7 Granskning av samverkan mellan socialtjänst, skola och fritidsverksamhet i hanteringen av barn och unga i behov av särskilt stöd

Syftet med granskningen var att bedöma om kommunen bedriver ett ändamålsenligt samverkansarbete kring barn och unga i behov av särskilt stöd, om kommunen lever upp till åtagandena i enlighet med BUS-överenskommelsen, samt i vilken utsträckning kommunen deltar i och arbetar med SIG (Sociala Insatsgrupper) och SSPF (Samverkan Skola, Socialtjänst, Polis och Fritid).

Den sammanfattande bedömningen var att barn- och utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden samt kultur- och fritidsnämnden delvis bedriver ett ändamålsenligt samverkansarbete kring barn och unga i behov av särskilt stöd samt delvis lever upp till åtagandena i enlighet med BUS-överenskommelsen. Bedömningen var att det finns brister i hur uppföljning och utvärdering sker av samverkansarbetet samt att kommunen inte arbetar med insatserna SIG och SSPF vid tidpunkten för granskningen.

I granskningen rekommenderades barn- och utbildningsnämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden och kultur- och fritidsnämnden att:

- Säkerställa styrningen med strukturer för samverkan med enhetliga mål och syften samt att former för samverkan återfinns i verksamheternas processer och rollbeskrivningar. Det är av vikt att samverkansuppdraget finns i organisationen och inte är personbundet.
- Säkerställa att ändamålsenliga uppföljningar av både det interna och externa samverkansarbetet sker för att kunna utvärdera samverkan.
- Säkerställa att BUS- samverkans rutiner och strukturer är aktuella och dokumenterade och att uppföljningar av arbetet inom BUS-samverkan sker.

3.8 Granskning av kommunens strategiska arbetsgivararbete

Syftet med granskningen var att bedöma om kommunen bedriver ett ändamålsenligt arbete utifrån fullmäktiges mål inom arbetsgivarområdet.

Den sammantagna bedömning var att det arbete som bedrivs inom målområdet *motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare* utifrån kommunfullmäktiges mål är delvis ändamålsenligt.

Det är positivt att medarbetarna dels har inflytande genom måldelning avseende hur målet för den egna arbetsplatsen utformas, dels har ett självbestämmande när det gäller hur målet ska uppnås d.v.s. att medarbetarna själva identifierar vad som är viktigt för att de ska uppleva motivation i sitt arbete. Det är även positivt att måldialoger genomförs månadsvis, och att det då är möjligt när avvikelser identifieras att analysera orsaker och att vidta förbättringsåtgärder i närtid.

När det gäller målområdet *motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare* så har inte ett specifikt mål avseende Sveriges bästa offentliga arbetsgivare fastställts. Av den anledningen omfattas inte arbetsgivarområdet direkt av styrmodellens måldelning. Bedömningen är att kommunplanen i begränsad utsträckning ger uttryck för som vad krävs för att kommunen ska kunna uppfattas som Sveriges bästa offentliga arbetsgivare. Det saknas en målbild för vad som sammantaget ska känneteckna Tyresö kommun som attraktiv arbetsgivare och en strategi för hur kommunen ska förverkliga ambitionen.

I granskningen rekommenderades kommunen att:

- Undersöka vad som förklarar upplevelsen av Tyresö kommun som arbetsgivare.

- Besluta om vad som ska känneteckna Tyresö kommun som arbetsgivare.
  - Ta ställning till mål, strategi och handlingsplan.
- Prioritera ledarförsörjning och ledarutveckling i arbetet för att bli en attraktiv arbetsgivare.
- Genomföra medarbetarundersökningar årligen.
- Göra en översyn av hur måluppfyllelsen ska bedömas avseende målet att medarbetare i Tyresö kommunkoncern är motiverande och delaktiga i kommunens utveckling.
- Klargöra i styrmodellen hur måluppfyllelse kan mätas med relevanta indikatorer.
- Överväga att införa eller anpassa ett systemstöd för måldelningsprocessen och måluppföljningen.

3.9 Granskning av upphandlingsprocessen i förhållande till LOU

Syftet med granskningen var att bedöma huruvida det föreligger en ändamålsenlig intern kontroll i kommunkoncernen med avseende på genomförande av upphandlingar enligt LOU samt gällande styrdokument. Förutom kommunstyrelsen och samtliga nämnder omfattande också granskningen Tyresö Bostäder AB på en övergripande nivå.

Bedömningen var att kommunkoncernen inte säkerställer en ändamålsenlig intern kontroll avseende genomförande av upphandlingar enligt LOU samt gällande styrdokument. Upphandlingsområdet bedöms under en lång tid ha varit nedprioriterat i kommunen. Det brister i strategisk styrning och uppföljning av upphandlingsverksamheten i förhållande till kommunfullmäktiges inköps- och upphandlingspolicys intentioner. Respektive nämnd bedöms inte ha uppfyllt de krav som ställs i styrande dokument. Kunskapsnivån om LOU och erfarenheten av upphandlingsprocessen är förhållandevis låg i verksamheterna. Det är en brist att inte alla förvaltningar har en inköpsorganisation som inkluderar certifierade inköpare och avtalscontroller. Ingen av granskade nämnder och styrelser har genomfört adekvata riskanalyser på rätt nivå för att minska riskerna för bristande följsamhet till LOU.

Stickprov genomförda i granskningen visade på allvarliga brister inom upphandlingsområdet, då merparten av granskade stickprov uppvisade brister. Vidare bedöms kommunens systemstöd för inköp, upphandling och avtalsuppföljning vara bristfälliga. Ansvarsfördelningen mellan Tyresö kommun och Tyresö Bostäder AB (TyBo) bedöms ha varit otydlig under en lång tid.

I granskningen rekommenderades kommunstyrelsen och samtliga nämnder att:

- Säkerställa att all upphandling och inköp sker i enlighet med upphandlingslagstiftning samt kommunens styrande dokument.
- Stärka den interna kontrollen och uppföljningen avseende kommunens totala inköp för att kunna identifiera och vidta åtgärder rörande otillåtna köpbeteenden i kommunen.

I granskningen rekommenderades kommunstyrelsen att:

- Prioritera revidering av styrdokument avseende inköp, upphandling och avtalsuppföljning och implementera dessa skyndsamt.
- Upprätta ett ramverk för riskbaserad avtalsuppföljning som innehåller tydliga rutiner för att anpassa, planera och genomföra uppföljningen, samt utvärdera avtalsperioden.
- Säkerställa att kommunens systemstöd för inköp, upphandling och avtalsuppföljning är ändamålsenliga samt överväga att implementera ett spendanalysverktyg.

TYRESÖ KOMMUN

Revisionen

I granskningen rekommenderades samtliga nämnder att:

- Säkerställa att det finns en uppdaterad upphandlingsplan utifrån genomförd behovsanalys enligt vad som anges i kommunfullmäktiges inköps- och upphandlingspolicy.

I granskningen rekommenderades styrelsen i Tyresö Bostäder AB att:

- Säkerställa att det påbörjade förändringsarbetet rörande inköp och upphandling fortskrider skyndsamt och att det prioriteras den närmsta tiden.

3.10 Granskning av årsredovisning 2022

Syftet med granskningen var att bedöma om årsredovisningen är upprättad enligt lag och god redovisningssed samt om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Den sammanfattande bedömningen var:

- Att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad enligt gällande regelverk.
- Att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens ekonomiska resultat, budgetutfall, finansiering och ekonomiska ställning.
- Att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.
- Att utfallen i årsredovisningen är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv.
- Att utfallen i årsredovisningen är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv.

Tyresö den 11 april 2023

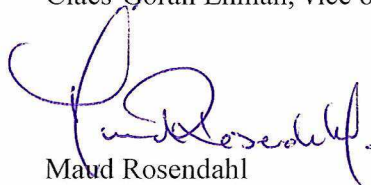
Tommy Karlsson, ordförande

Claes-Göran Enman, vice ordförande

Sven Bergström

Maud Rosendahl

Bengt Verlestam